

Aki Svájcban ért révbe

az AMEGA beszélgetőpartnere:

Dr. Major Tamás

svájci-magyar tüdőgyógyász

Ha az idősebb tüdőgyógyászok meghallják a Major Tamás nevet, akkor zömében édesapádra gondolnak, aki korának egyik jelentős tüdőgyógyásza volt. Beszélgetésünket kezdjük azzal, hogy rá emlékezünk.

Édesapám munkabírása, szorgalma tiszteletre méltó volt. A hét minden napján, még ünnepnapokon is elérhető volt a kollégái és a betegek számára. Sokszor hívták konzili-

umba és a telefonja soha nem volt kikapcsolva. Számomra a mai napig ő a nagybetűs ORVOS. A SOTE Tüdőklinikáján kezdte a pályáját és 25 évet dolgozott ott, ahol rövid ideig Kováts professzor, majd Miskovits Gusztáv volt a professzora. A közvetlen főnökét Lányi Miklósnak hívták, aki fantasztikus alakja volt a tüdőgyógyászatnak. Ő adott át édesapámnak egy ösztöndíjat, amivel aztán eljutott Utrechtbe, az ottani egyetemi tüdőklinikára, ahol először hallott az allergia és az asztma modern szemléletéről. Magyarországon édesapám hozta létre az első allergológiai ambulanciát a 70-es évek elején. 20 évig a klinika tanulmányi felelőse volt, a sok ügyelete mellett szervezte az előadásokat. Idős korában írogatott, fél könyvnyi történetet írt le a tüdőgyógyászattal kapcsolatban. Egyszer talán érdemes lenne ezt is megjelentetni.

Presszionált ő arra téged, hogy orvos és hogy tüdőgyógyász legyél?

Közvetlenül nem. Sokáig úgy képzeltem, hogy operatőr vagy hangmérnök leszek. Hobbiban ez ma is megmaradt, de amikor pályát kellett választani, a biológia és a fizika mellett döntöttem. A matematika soha nem volt az erősségem, de a fizikát könnyen elsajátítottam a József Attila Gimnáziumban, amit a ciszterek időközben visszakaptak. A gimnáziumból erednek a legjobb baráti kapcsolataim, melyeket a mai napig ápolok. Az osztályból ötven lettünk orvosok. Két lány, Sujtó Kati és Horváth Klári kiváló pszichiáter lett. Marcell Zsolt a Honvéd Kórház égési osztályát vezeti, Lauf Laci pedig az Irgalmasoknál sebész főorvos.

Elsőre felvettek az egyetemre?

Nem. A felvételi vizsgán nemcsak én, hanem rajtam kívül több százan félreértelmeztünk egy feladatot, és emiatt a biológia felvételem nem sikerült. Egy évig dolgoztam az egyetemen „tantermi ügyelőként”. Akkor még diavetítések voltak, én készítettem elő ezeket a SOTE barna és zöld előadójában. Érdekes és hasznos munka volt, mert az I. éves előadásokat hallgathattam és ez sokat segített a következő felvételinél.

Pesti gyerek vagy?

Budai vagyok. Édesapám tősgyökeres pesti, a pesti flaszteren nőtt fel, édesanyám pedig budai úrilány volt. Anyai nagyapám mérnök, a MOM magas beosztású vezetője volt, apai nagyapám pedig villamoskalauz. A szüleim az egyetemi csoportban ismerkedtek meg, mindkettőjüket Majornak hívták. Mindig volt köztük egy kis évdés a pesti és a budai származás okán. Érdekes, hogy a pesti és a budai származás az én családomban is megjelent. A feleségem ugyan Baján nőtt fel, de a szülei Kiszpesten születtek. A nagyapja alapította a Kiszpester-Rózsateri Református Gyülekezetet. Én pedig mindig igazi budai gyerek voltam.

Most viszont, amikor rögzítjük ezt a beszélgetést, te Svájcban, én pedig Esztergomban ülök a képernyő előtt. A pályaválasztásod után inspirált vagy nyomasztott, hogy édesapád is orvos?

Abszolút inspirált, soha nem nyomasztott. A belgyógyászati szakmák közül a kardiológia és a pulmonológia tetszett. Akkoriban ahhoz, hogy kardiológus legyél, olyan kapcsolatokra volt szükség, amilyenekkel én nem rendelkezem, a Pulmonológiai Klinikán viszont kiírtak két állást.

Hol járunk az időben?

Az egyetemet 1990-ben végeztem el. Nagy idők voltak azok, politikailag is. Kikiáltották a köztársaságot, vége lett a szovjet rendszernek. Örültünk, éltük az életünket, de így 33

év távlatában fogom fel csak igazán a dolgok jelentőségét.

Számodra is új élet kezdődött?

Süttő Zoltán kollégámmal megpályáztuk a két állást és meg is kaptuk. *Hutás* professzor volt az igazgató, és mielőtt beadtam volna a pályázatot, apámmal felkerestük. A professzor úr emlékezett rám. Ugyanis akkoriban rendezték meg az első és azóta is egyetlen budapesti SEP kongresszust – ez az ERS elődje volt – 1200 fő részvételével (csak érdekességként jegyzem meg, hogy idén a résztvevők száma meghaladta a 20 ezret), és ezen a kongresszuson a *Szalai Zsuzsával* együtt medikus önkéntesként segédkeztem, mert elég jól beszéltem angolul. Ott mutatott be apám *Hutás* professzornak, aki értékelte a rendezvényen való munkámat, és jelezte, hogy ez nála jó pont. Az angoltudásom és a nemzetközi porondon való szereplési készségem a későbbiekben is segített a pályám során.

Hogyan emlékszel vissza a klinikai fogadtatásra?

Az első héten az orvosi öltözőben álltam egy szál gatyában, amikor bejött „*Sipi*” *Mari*, a takarító néni, aki jelenség volt a klinikán. Meglátott, és azt mondta: „Na, még egy Major alsógatyában, pont ez hiányzott!” Az akkori klinika öltözője egy sajátos közösségi tér volt.

Milyen volt a kollegiális fogadtatás?

Appel Julianna volt az első főnököm, aki fantasztikus rendszerességre tanított, a kórlapok átnézésére, a vizitekre való felkészülésre. Az adminisztrálás soha nem volt az erősségem, de tőle nagyon sokat tanultam ezen a téren is. Ha volt valami jó ötletem, akkor mindig meghallgatta, és adott esetben jóvá is hagyta. *Vas-tag Endre* professzor apám évfolyamtársa volt, ugyanúgy együtt kerültek a klinikára, mint én *Süttő Zolival*. Sajnos ő csak rövid ideig volt a főnököm. Ő anyanyelvi szinten beszélt németül, arisztokratikusan magas szintről látta a tüdőgyógyászatot, nagytílú és lezser ember

volt. Azt mondta nekem: „Tomikám, mindent csinálhatsz, én csak két dolgot szeretnék tudni. Azt, ha egy beteg elégedetlen, vagy ha egy beteged állapota úgy romlik, hogy halni készül, azt azonnal beszéljük át. Vízitelni pedig akkor fogunk, ha azt monddod, „Professzor úr, most ráérek a vizitre”. Én tudok hozzád alkalmazkodni”.

Elindult a karriered a klinikán.

Igen, de apám emléke még elkísért, holott már hét éve nem dolgozott ott, mert közben a Budai MÁV Kórház főorvosa lett. Ha valami rosszat tettem, akkor azt mondták, hogy apád ezt nem így csinálta volna, ha meg jól tettem, azt meg elvárták. Ugyanott dolgozni, ahol egykor apám, ez nagy kihívás volt.

A kardiológusi álmaid álmok maradtak?

Ezt egy kicsit bánom. A Kardiológiai Intézetben voltam gyakorlaton, amikor elromlott az autóm és emiatt késésben voltam. Megkaptam apám Volvóját és az intézetben gyorsan beálltam egy üres parkolóba. Az intézetvezető professzor, miközben magyarázott, kinézve az ablakon megjegyezte: „Milyen szép autó állt be a helyemre”. Mindenki botrányt várt, ehhez képest olyan jó kapcsolatot alakítottam ki a kardiológusokkal, hogy meghívtak a karácsonyi összejevetelükre, ami felért egy állásajánlattal.

A tüdőgyógyászat és a kardiológia kapcsolata mégsem olyan harmonikus, amilyeneknek lennie kellene.

Itt Svájcban is azt látom, hogy nem elég erős ez a kapcsolat, pedig számos kapcsolódási pont van a két szakterület között. Itt van például az alvási apnoe. A hirtelen kialakuló ritmuszavarok hátterében gyakran állhat alvási apnoe. Ha külön gondolkodunk a két szervről, nem jutunk sehova, komplexitásukban kell szemlélnünk a betegségeket.

Mi, pulmonológusok nagyobb érdeklődéssel fordulunk a kardiológia felé?

Szerintem a tüdőgyógyászok nyitottabbak a kardiológusoknál, akiknek van egy bejáratott rendszerük, és abból nehezen lépnek ki.

Térjünk vissza a pályafutásodhoz. A pulmonológián belül mely területek vonzottak?

Számomra az asztma és az allergia volt a legvonzóbb. Apám révén erre a területre már korán rálátásom volt, és ennek eredményeként nagyon korán rendelhettem a klinika allergológiai ambulanciáján, sőt hamar kaptam lehetőséget az angol nyelvű medikus oktatásra is. *Magyar Pál* professzor úr, későbbi főnököm egyszer azt mondta: „Tamás, te nagyon tehetséges vezető alkat vagy, neked csak azt a 15–20 évet kell túlélned beosztottként, amíg főorvos nem leszel, utána tiéd a világ”.

Túlélted? A klinika mindig is ugródeszka volt a szakmai karrier felé. Számos mai professzor a klinikáról indult.

Ha megnézem az én generációmát, van, aki szürke eminenciásként dolgozik a klinikán, de nem professzor; van, aki elnyerte a professzori címet, de ma körorvos; van, aki jelenleg a Roche cég egyik igazgatója San Franciscóban; és van, aki az Abbottnál igazgató. Mindegyikükből lehetett volna professzor...

A te karriered hogyan alakult?

Magyar Pál professzor úr a kardiológiai szakvizsgámat nem támogatta, így elindultam az allergológia irányába. 1994-ben szakvizsgáztam tüdőgyógyászatból, 1999-ben allergológiából. A klinikával háromszor lehetett négy évre hosszabbítani a szerződést. Ezalatt össze kellett hozni egy PhD-t, amihez azonban külföldi ösztöndíjra volt szükség. A professzor úr segítségével megszerzett ösztöndíjjal először Genovában próbálkoztam, de ott nem tudtam volna megélni. Végül a Würzburgi Egyetem Molekuláris Biológiai Tanszékén kaptam PhD gyakornoki állást, ahol jobbák voltak az anyagi feltételek. Itt végeztem azokat az alap kutatásokat, amiből a PhD-hez szükséges publikációim születtek.

Mi történt időközben itthon?

Míg 2000 és 2002 között távol voltam, úgy éreztem, hogy itthon megfeledkeztek rólam. Négy év helyett csak két évre hosszabbítottak meg, ami rosszul esett, meg is bántódtam egy kicsit. Véletlen egybeesés volt, hogy pont akkor keresett meg egy fejedelmű cég. A nevemet egy magyar tüdőgyógyász kolléga adta meg nekik, aki a Philip Morris cégnek is dolgozott. Akkor elfogadtam egy vezető kutatói állást a svájci Neuchâtelben, ahol a Worldwide Scientific Affairs kutatócsoport a dohányzás káros hatásaival foglalkozott. A munkacsoport célja az volt, hogy kevésbé káros cigarettát állítson elő, és engem azzal bíztak meg, hogy a cég vegyészeinek elmagyarázzam, mi az oxidatív stressz, mi a COPD és mi az, ami igazán káros a dohányfüstben. Bizonyítékokkal kellett volna alátámasztanom, hogy az új e-cigaretta kevésbé káros, mint a hagyományos. De időközben jeleztem a cégnek, hogy egy ilyen epidemiológiai vizsgálathoz mintegy száz ezer beteget kellene bevonni és az eredmény 20-30 év múlva lehet publikus.

Mit szölkáltak itthon a döntésedhez?

Amikor elmentem *Magyar* professzor úrhoz felmondani, elmondta, hogy önálló részleg élére szeretett volna kinevezni. Majd egyrészt sajnálatát fejezte ki, hogy így döntöttem, másrészt büszke volt arra, hogy az egyik beosztott orvosának ilyen rangos pozíciót ajánlottak fel. Ez meglepett és örömmel töltött el.

Nem volt hosszú kapcsolatod a céggel.

Svájcba költöztem, elkezdtem a munkát, de másfél év után nem éreztem jól magam ebben a pozícióban. Bár luxus körülmények között éltem, jó fizetést kaptam, kongresszusokra jártam a világban, valahogy mégsem éreztem magam a helyemen. Amikor 2002 karácsonyára hazajöttem, felhívott *Magyar Pál* professzor úr. Elmondta, hogy megkereste Mosdósról *Gyurkovits Kálmán* igazgató úr, aki új osztályvezetőt keresett a tüdőgyógyászatra és ő engem javasolt. A kórházat átvette a Magyarországi Református Egyház és *Dizseri Tamást*, a Bethesda Gyermekkorház főigazgatóját bízta meg a mosdósi kórház fejlesztésével. A főigazgató úr még december 24-én behívott a Bethesda-ba egy megbeszélésre. A helyettesének, *Velkey Györgynek* is bemutatott ekkor, aki azóta a Bethesda

főigazgatója. Egészen váratlanul ért, és megrendített mindnyájunkat, hogy nem sokkal azután *Dizseri Tamás* 53 évesen tragikus hirtelenséggel eltávozott közülünk.

Te akkor még külföldön dolgoztál.

Igen, akkor még Belgiumban, egészen pontosan Löwenben dolgoztam, a Philip Morris állatkísérleti kutatási részlegén. Aztán hat hónapon belül beadtam a pályázatomat Mosdósra, és elnyertem az állást. Abban az időben én voltam a legfiatalabb osztályvezető főorvos az országban.

Úgy emlékszem, abban az időben volt egy fiatalokból álló tüdőgyógyász csapat, akik alapítványt hoztak létre a tüdőgyógyászat megújításáért, rendezvényeket szerveztek és újságot adtak ki. Számomra szimpatikusak voltak. Te mennyire tartoztál köztük?

Hellyel-közzel, hiszen külföldön voltam, de a volt klinikai kollégáimmal rendszeresen összejöttünk, baráti kapcsolatban voltunk.

Ez a fiatal csapat szétszóródott a világban, nincs már szerepük a mai tüdőgyógyászatban. Neked közben sikerült megszerezned a PhD-t.

A SOTE-n az ottani kreditrendszer miatt nehézkes lett volna bekerülnöm a PhD programba. *Somoskövi Ákos* segített. Tudta, hogy már mindenem megvolt a sikeres védéshez, ezért azt tanácsolta, hogy menjünk le Szegedre az ő opponenséhez. Lementünk, megmutattam az anyagomat, és végül *Mándi Yvette* professzor asszony lett a konzulensem. 2004-ben sikerült megszereznem a tudományos fokozatot a szegedi egyetemen.

Térjünk vissza Mosdósra.

Ott a Pallavicini-kastély csodálatos ősparkja mellett kaptam egy szolgálati lakást. Apámmal körbejártuk Mosdóst, ezt a kicsiny falut, és ő megkérdezte, ismerve az életstílusomat, hogy mit fogok itt csinálni. Azt feleltem, hogy majd nagystílusú életet fogok élni. Jót neveltünk ezen, de azért én is gondolkodóba estem. Viszont igyekeztem élvezni az életet, és megkeresni a jó lehetőségeket. Többek között alkalmam nyílt megismerkedni egy helyi vállalkozóval, aki egykor vadászpilóta volt, és Somogyban repülőgépei voltak.

Ő gyakran elvitt magával repülni. Aztán megváltozott az életem. Mosdóson volt egy nagyon csinos lelkésznő, *Krisztina*. Hívtam színházba, hívtam vacsorázni, de sorra visszautasította a próbálkozásaimat... Ez nekem szokatlan volt, de nem adtam fel. Végül egymásba szerettünk, házasságot kötöttünk, és született két gyermekünk.

Miért hagytad ott Mosdóst?

Kilenc évig éltünk ott. Időközben azonban megváltozott a helyzet, és a kórházat a Kaposi Mór Oktató Kórházhoz csatolták. Sajnos Mosdóson rohamosan elhasználták az épületek, és nem adatott lehetőség a felújításra. Rosszul esett mindezt látni, nehezen toleráltam, pedig még a mosdói részleg orvosigazgatójának is kineveztek. Nehéz volt megélni, hogy a valaha híres, magas színvonalú intézmény leamortizálódik, és az aktív funkciók fokozatosan átkerülnek Kaposvárra. Ennek értelmében az, hogy külföldre mentem, elsősorban érzelmi és nem anyagi kérdés volt.

Milyen választási lehetőségeid voltak?

2012 januárjában egy ausztriai síelés közben szólalt meg a telefonom, és egy német fejdász cég Észak-Németországban, Bad Fallingbostelben kínált fel egy másodfőorvosi állást a klinikán, 20 aktív és 20 rehabilitációs ágygal. Az osztályon a hannoveri egyetemen végzett tüdőtranszplantációra készítették elő a pácienseket, és a transzplantálás után hat nappal visszavették őket. Szakmailag mindez nagyon érdekes kihívásnak tűnt, és elfogadtam a felkérést. Mindenekelőtt egy intenzív német nyelvtanfolyamon vehettem részt, majd lettem a nyelvvizsgát, és elkezdtem a klinikán az orvosi munkát. Két évre szerződtem, és a feleségem és a gyermekeim is elkísértek. Az volt a tervünk, hogy a szerződés lejártá után visszatérünk Magyarországra.

Ezt a tervedet nem tudtad megvalósítani?

Pályáztam volna a Korányiba, de ezt a pályázatot végül nem írták ki. Megpróbálkoztam

a törökbálinti igazgatói poszt elnyerésével is, de más kapta meg az állást. Salzburg mellett a német oldalon, Bad Reichenhallban egy elegáns magánklinikán is pályáztam a másodfőorvosi állásra, melyet az utolsó napokban lemondtak. Végül egy fejdász cégtől újabb ajánlatot kaptam, a Sankt Gallen kantonban lévő uznachi klinikára kerestek tüdőgyógyászt. Így kerültünk Észak-Németországból Svájcba. A 100%-os állást egy év után 60%-ra csökkentették, így heti három napot dolgoztam a kórházban és két napot egy praxisban rendelttem alkalmazottként. Később a praxist felváltotta a zürichi repülőtéren indult alvásklinika, ahol szakrendelést vezettem. Ez alatt az idő alatt igen sokrétű tapasztalatra tehettem szert. Végül hat év után adódott a nagyszerű lehetőség, hogy átvegyek egy magánpraxist Rapperswilben.

Most úgy érzed, hogy révbé értél?

Úgy gondolom, hogy a professzori cím, az egyetemi katedra hajója számomra már element. Viszont van egy szép praxisom Svájcban – még ha hitelt is kellett felvennem rá –, ahol a magam ura vagyok és három asszisztens segíti a munkámat. Ez nagy minőségi ugrás az életemben. A kórházban továbbra is végzek hörgőtükrözést és konziliáriusi tevékenységet is folytatok. Sikerült viszonylag jól beilleszkednem az itteni orvostársadalomba, bár az integrálódás Svájcban nem olyan egyszerű. Sokat köszönhetek *Juhász János*nak, amiért – mielőtt Svájcban elkezdhettem volna dolgozni – három hétre vendégül látott az eschwegei kórházban, ahol ő főorvosként dolgozott. Így lehetőségem nyílt két év rehabilitációs munka után újra gyakorolni a hörgőtükrözést és tapasztalatot szerezni a németországi aktív pulmonológiai ellátás terén. Tőle minden támogatást megkaptam – ritka, hogy valaki ilyen mértékű segítséget nyújtson. Nagyon hálás vagyok a feleségemnek, *Krisztinának*, aki hűségesen támogatta először a Németországba, majd a Svájcba való költözésünket, és vállalta az ezzel járó nehézségeket.

A feleségednek is sikerült a beilleszkedés?

Krisztinát már az első évben felkérték a Zürichi Magyar Protestáns Gyülekezet vezetésére, majd pár évvel később megkapta a Schulthess Klinika kórházlelkészi állását. Egyértelműen jól beilleszkedett, és a német nyelvet is jól beszéli. Egyébként érdekesség, hogy ezen az ortopédiai klinikán dolgozik *Jeszenszky Dezső* professzor úr, a világhírű gerincsebész.

Beszélgetésünk közben mögötted a képernyőn feltűnt egy nagyfiú. A feleséged után megismerhetem a gyermekeidet is?

Magyarországon született mindkét gyermekünk. *Jázmin Anna* lányom nemsokára 15 éves lesz, neki még van valamennyi emléke Mosdósról. *Tamás Dániel* 13 éves, és mivel egészen kicsi volt, amikor külföldre költöztünk, nincs sok emléke az akkori időkről. Viszont rendszeresen járunk haza, ápoljuk a magyarországi kapcsolatokat. A gyermekeinkkel itthon magyarul beszélünk, a helyi gyerekekkel a svájci dialektust használják, angolul is jól beszélnek, emellett tanulnak franciául és spanyolul is. A lányomnak sokféle álma van, még nem döntötte el, hogy mivel szeretne foglalkozni, a fiam viszont kijelentette, hogy orvos szeretne lenni és egyszer majd átvenné a praxisomat. Kiszámítottam, hogy legalább 75 éves koromig kell dolgoznom, hogy átadhassam neki. Meglátjuk, hogyan alakul.

Érdekes, színes életed volt, van és vélhetően még lesz is. Milyen gyakran jársz haza?

Rendszeresen, évente legalább háromszor. Sajnos a szüleim már nem élnek, testvérem nincs, csak egy unokatestvérem él Magyarországon. A barátaimat viszont mindig felkeresem, ha otthon vagyok. A feleségemnek nagy családja van, a szülei, az öt testvére és a gyermekeik most már az én családom is. A karácsonyt és a húsvétot Magyarországon szoktuk tölteni, illetve a nyári szabadságot is a Balatonon. Emellett különleges alkalmak is adódnak. Nemrég a 40 éves érettségi találkozómra mentem Budapestre, és megnéztem, hogy

nincs-e valamilyen kongresszus ebben az időben. Láttam, hogy a Magyar Allergológiai és Klinikai Immunológiai Társaságnak akkor lesz kongresszusa, felhívtam *Novák Zoltán* professzor urat és felajánlottam, hogy szívesen eljönnék, akár előadást is tartanék. 12 éve nem voltam magyar kongresszuson. Örömmel fogadtak és a kongresszus nyitóelőadásán összehasonlítottam a svájci és a magyar tüdőgyógyászatot.

Sok év van még előtted. Mi mindent szeretnél még elérni?

Szeretném, hogy mindannyian egészségesek maradjunk, a családom örömben és bánatban is együtt maradjon, a gyermekeim sikeresek és boldogok legyenek. Szeretnék jó orvosa lenni a betegeimnek és felelősségteljesen vezetni a praxisomat. Elkezdtem tanítani a Zürichi Egyetemen. Szeretném szakmai képzőhelyéнт elismertetni a praxisomat, hogy a fiatal orvosokat támogathassam a szakvizsgára való felkészülésben. Gyógyszercégek is rendszeresen felkérnek szakmai tanácsadó testületekben való részvételre, értékelik, hogy egyetemi környezetből jöttem.

De nemcsak a munka, hanem a sport terén is vannak céljaim, rendszeresen kerékpározom, úszom, és ha tehetjük, együtt kirándulunk vagy síelünk a családdal a hegyekben. Ez igazi kikapcsolódást és feltöltődést jelent.

Milyenek ígérik az idei karácsonyotok?

Az idei karácsonyi látogatás Magyarországon rövidebb lesz, ugyanis a rapperswil-jonai gospelkórus vezetője, *Casey Crosby* – aki egyébként *Tina Turner* zongoristája is volt –, írt egy kantátát, amiben *Krisztina* szót énekel a december 26-i ősbemutatón. De amíg Budapesten leszünk, találkozom a barátaimmal is, és nagycsaládi karácsonyunk is lesz a feleségem szüleinél. Az ünnep után pedig síelni megyünk a gyerekekkel, és az új esztendőt Ausztriában köszöntjük. ■

Dr. Osvai László